

RAADSVOORSTEL

Collegevoorstel onder
verantwoordelijkheid van : Wethouder J.W.M. de Bruijn

Onderwerp : Beleidsnota Sociaal Domein 2020-2023 Heeze-Leende

Programma : Samen leven en participeren

Voorstelnummer : 20.02

Info bij afdelingshoofd : N. Maqdache
Telefoonnummer : 06 13411166
Emailadres : n.maqdache@heeze-leende.nl

Rondetafelgesprek : 27 januari 2020
Opiniërende/Besluitvormende
raad : 10 februari 2020

Aan de raad,

Samenvatting

Als gemeente hebben we de opdracht om op de verschillende terreinen beleid te ontwikkelen. Voor het Sociaal Domein is het belangrijk te komen tot een samenhangend beleid. Waar in voorgaande jaren verschillende beleidsnota's werden geschreven hebben we nu voor het eerst een integrale beleidsnota ontwikkeld voor de jaren 2020-2023.

De beleidsnota Sociaal Domein 2020-2023 'Samen komen we verder' is in samenspraak met inwoners en vrijwilligers- en belangenorganisaties uit Leenderstrijp, Leende, Sterksel en Heeze, professionals en stakeholders uit het werkveld en de Adviesraad Sociaal Domein tot stand gekomen.

Inleiding

Sinds de decentralisaties in 2015 is de gemeente verantwoordelijk voor vrijwel alle maatschappelijke ondersteuning aan haar inwoners, onder andere vanuit de Wmo, de Jeugdwet en de Participatiewet. De taken binnen het sociaal domein vormen een belangrijk deel van de gemeentelijke opgaven en omvatten ruim 40 procent van de gemeentelijke begroting.

In de afgelopen jaren hebben we, in samenwerking met maatschappelijke organisaties en professionals, hard gewerkt aan een zorgvuldige invoering van de nieuwe taken. Deze taken, die met minder financiële middelen vanuit de landelijke overheid moeten worden uitgevoerd, vragen om een andere manier van werken: preventief, op maat en meer in samenhang.

Als gemeente hebben we de opdracht om op de verschillende terreinen beleid te ontwikkelen. Voor het sociaal domein is het belangrijk om te komen tot een samenhangend beleid. Waar in voorgaande jaren verschillende beleidsnota's werden geschreven hebben we nu voor het eerst een integrale beleidsnota ontwikkeld voor de jaren 2020-2023.

De terreinen die direct onder de beleidsnota vallen zijn maatschappelijke ondersteuning, jeugd, participatie, minimabeleid, schuldhulpverlening en gezondheidsbeleid. Er is een verbinding gemaakt met (passend) onderwijs, sport, cultuur en het ruimtelijk domein.

De beleidsnota kwam in samenspraak met inwoners en vrijwilligers- en belangenorganisaties uit Leenderstrijp, Leende, Sterksel en Heeze tot stand. Daarnaast hebben we gesprekken gevoerd met professionals en stakeholders uit het werkveld. We hebben de concept beleidsnota besproken met onze Adviesraad Sociaal Domein en voor advies voorgelegd aan de vier samenwerkingsverbanden passend onderwijs

Op grond van de Inspraakverordening gemeente Heeze-Leende heeft de concept beleidsnota 6 weken ter inzage gelegen. Er zijn geen inspraakreacties ingediend.

Eerdere besluitvorming

- Op 16 september 2013 heeft de gemeenteraad de Nota 'Heeze-Leende gezond! Lokaal Gezondheidsbeleid Heeze-Leende 2013-2016 vastgesteld.
- Op 22 september 2014 heeft de gemeenteraad het Beleidsplan Wmo A2 gemeenten 2015-2018 vastgesteld.
- Op 3 november 2014 heeft de gemeenteraad het Beleidskader Jeugdhulp in de A2 gemeenten 2015-2019 'Op weg naar een andere jeugdzorg' vastgesteld.
- Op 8 december 2014 heeft de gemeenteraad de Contourennota Participatiewet vastgesteld.

Alternatieven en argumenten

Sinds de decentralisatie in 2015 is de gemeente verantwoordelijk voor vrijwel alle maatschappelijke ondersteuning aan haar inwoners, onder andere vanuit de Wet maatschappelijke ondersteuning, de Jeugdwet en de Participatiewet. In de afgelopen jaren hebben we, in samenwerking met maatschappelijke organisaties en professionals, hard gewerkt aan een zorgvuldige invoering van de nieuwe taken. Deze nieuwe taken, die met minder financiële middelen vanuit de landelijke overheid uitgevoerd moeten worden, vragen echter om een andere manier van werken: preventief, op maat en meer in samenhang. Daarom kiezen we voor een beleidsnota die de verschillende beleidsterreinen samenbrengt. Vraagstukken over onze inwoners passen niet in hokjes of wetten, maar vragen om een gezamenlijke, integrale aanpak.

Ambities

De beleidsnota beschrijft op hoofdlijnen de plannen voor 2020-2023. We hebben hiervoor de volgende ambities geformuleerd:

- Iedereen kan meedoen naar vermogen
- Er is een sterke sociale basis, waarin inwoners betrokken zijn bij elkaar
- We bevorderen de eigen kracht en regie van inwoners
- Inwoners krijgen de ondersteuning die ze nodig hebben op maat en in samenhang.
- We bieden lichte hulp waar mogelijk en zwaardere hulp waar nodig.

Thema's

De beleidsnota gaat uit van vier thema's:

- Betrokken bij elkaar
- Iedereen kan meedoen
- Een fijn en veilig thuis
- Een gezonde samenleving

Binnen de thema's staan we voor diverse opgaven. Per onderwerp schetsen we wat er al gebeurt en wat we in de komende periode gaan doen op dit gebied.

1. Betrokken bij elkaar

In Heeze-Leende streven we naar een samenleving waarin inwoners betrokken zijn bij elkaar, oog hebben voor elkaar, en een sterk sociaal netwerk vormen. Inwoners zetten zich in om het rijke verenigingsleven dat de gemeente heeft in stand te houden. De gemeente heeft vooral een ondersteunende en stimulerende rol bij de diverse initiatieven die er in de dorpskernen zijn. Onder dit thema beschrijven we de volgende onderwerpen: Leefbaarheid en sociale cohesie; aandacht voor eenzaamheid; mantelzorg; vrijwilligers.

2. Iedereen kan meedoen

In Heeze-Leende willen we dat iedereen kan meedoen in de samenleving. De meeste inwoners hebben een sociaal netwerk en zorgen voor hun eigen levensonderhoud. Het is echter niet voor iedereen vanzelfsprekend om te werken en/of mee te doen. Inwoners kunnen belemmeringen ervaren als gevolg van een fysieke of verstandelijke beperking, psychische problematiek, schulden of taalproblemen. Als inwoners niet op eigen kracht kunnen deelnemen aan de samenleving dan werken we er aan om de belemmeringen weg te nemen. Onder dit thema

beschrijven we de volgende onderwerpen: preventie en (vroeg)signalering; passende ondersteuning voor inwoners; toegankelijkheid; samenwerking met onderwijs en kinderopvang; Nederland en migrant goed voorbereid; (arbeids)participatie; armoedebestrijding/kinderparticipatie; schuldhulpverlening; aandacht voor laaggeletterdheid.

3. *Een fijn en veilig thuis*

Fijn wonen is belangrijk voor mensen. Je wilt je thuis voelen in je huis, straat, buurt en dorp. Gevoelens van onveiligheid passen hier niet bij. Ook als je huis niet meer past bij je levensfase kun je je minder prettig voelen. Binnen dit thema beschrijven we de volgende onderwerpen: jeugdigen groeien waar mogelijk thuis op in een gezin; voorkomen en beperken van nadelige gevolgen van echtscheidingen; beschermd wonen en maatschappelijke opvang; langer zelfstandig thuis wonen; dementievriendelijke samenleving; zorg en veiligheid.

4. *Een gezonde samenleving*

Een goede gezondheid, zowel lichamelijk als psychisch, vergroot de mogelijkheden van mensen om (langer) mee te doen aan de samenleving. We worden steeds ouder en ons leven telt steeds meer gezonde jaren. De gezondheid is echter niet gelijk verdeeld over de bevolking. Mensen met lagere inkomens en opleiding leven gemiddeld zeven jaar korter. In ons beleid hebben we daarom extra aandacht voor deze doelgroep. Binnen dit thema beschrijven we de volgende onderwerpen: preventieakkoord; sport en bewegen.

Monitoring

Bij het beschrijven van onze missie en ambities hebben we aangegeven wat we willen bereiken. Daarnaast vragen de grote lijnen in de beleidsnota om een vertaling naar de praktijk. Om onze regiefunctie goed te kunnen uitvoeren, is het belangrijk dat we zicht houden op de mate waarin de gewenste doelen worden behaald. Zo kunnen we bijsturen als dat nodig is. Hiervoor maken we gebruik van drie monitorinstrumenten: Monitor Sociaal Domein; P&C-cyclus; Monitor Waarstaatjegemeente.nl.

1. *Monitor Sociaal Domein*

Bij de in 2018/2019 ontwikkelde Monitor Sociaal Domein hebben we onderzocht welke prestatie-indicatoren het meeste inzicht geven in de mate waarin beleidsdoelen worden bereikt. De doelstellingen en indicatoren kwamen tot stand in samenwerking met de gemeenteraad, maatschappelijke partners en de Adviesraad Sociaal Domein. We gaan zoveel mogelijk uit van gegevens die we al uit beschikbare data en systemen kunnen halen en die vergelijkbaar zijn.

2. *P&C-cyclus*

In de gemeentelijke programmabegroting, de jaarrekening en de tussentijdse rapportage rapporteren we over inhoudelijke en financiële ontwikkelingen binnen het sociaal domein.

3. *Monitor Waarstaatjegemeente.nl*

In deze monitor is landelijke- en lokale informatie opgenomen. Zo kunnen we zien hoe Heeze-Leende ervoor staat ten opzichte van andere, vergelijkbare gemeenten.

Vervolgproces

In de Beleidsnota Sociaal Domein 2020-2023 beschrijven we op hoofdlijnen de doelstellingen en wat we gaan doen om de doelstellingen te bereiken. Na de vaststelling van de beleidsnota door de raad vertalen we onze doelstellingen en plannen in de Kadernota 2021. Op basis hiervan maken we een doorvertaling naar concrete doelstellingen en wat we hiervoor gaan doen in de Programmabegroting 2021-2024.

Risico's

De mate waarin ambities en doelen worden bereikt is mede afhankelijk van de in de komende jaren beschikbare financiële middelen.

We zien een toename van uitgaven binnen het sociaal domein als gevolg van een aantal ontwikkelingen. Inwoners met zwaardere beperkingen wonen langer zelfstandig thuis. Heeze-

Leende krijgt de komende jaren te maken met een aanzienlijke vergrijzing. Dit, gecombineerd met het langer thuis blijven wonen, betekent dat meer mensen een beroep zullen doen op ondersteuning vanuit het sociaal domein. Het personeelstekort in de zorg neemt in snel tempo toe. Als gemeente hebben we hier weinig invloed op, maar onze inwoners ondervinden hiervan wel de gevolgen en zullen mogelijk eerder aankloppen bij de gemeente voor ondersteuning. We moeten ook rekening houden met beslissingen die door de rijksoverheid worden genomen. Zo is vanaf 2019 de inkomensafhankelijke eigen bijdrage voor de Wmo vervangen door een abonnementstarief met een vast bedrag per maand. Dit leidt tot minder inkomsten voor de gemeente en leidt er toe dat meer mensen een beroep doen op de Wmo.

Om ervoor te zorgen dat we ook de komende jaren binnen de financiële kaders blijven, zetten we onder meer in op de volgende acties:

- Per jeugdzorgaanbieder werken we met een vastgestelde budgetindicatie (gemaximeerd budget).
- We verkennen de mogelijkheden van de inzet van een praktijkondersteuner huisartsen jeugd-ggz.
- We onderzoeken op welke manier we de komende jaren de toegang (via het Sociaal Team) organisatorisch willen vormgeven. We werken nu op basis van een netwerkconstructie. Inhoudelijke, maar ook financiële, afwegingen nemen we hierbij mee.
- We kijken kritisch naar onze subsidies voor de grote instellingen, zowel financieel als inhoudelijk : doen ze de dingen die ze moeten doen? Kan het beter/efficiënter? Kan er anders of meer worden samengewerkt?
- Vanuit de inkooporganisatie zijn we bij toekomstige aanbestedingen extra kritisch op de kosten en bouwen we meer sturingsmogelijkheden in.
- We zien strenger toe op het inzetten van professionele hulp.
- We sturen strakker op de te behalen resultaten, zodat er meer grip ontstaat op de looptijd van toewijzingen van maatwerkvoorzieningen.
- We zetten in op het vergroten van het uitgavenbewustzijn in de gehele keten.
- We geven inzicht in de ontwikkeling van de uitgaven en het gebruik van voorzieningen via managementrapportages.
- We onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om subsidies binnen te halen.

Tot slot. Naar aanleiding van een alarmerend rapport van de Inspecties Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) en Justitie en Veiligheid (J&V) over de jeugdbeschermingsketen en de gecertificeerde instellingen heeft het ministerie van VWS en de minister van Rechtsbescherming op 7 november jl. in een brief aangekondigd maatregelen te treffen die richting een eventuele stelselwijziging wijzen.

Op dit moment kunnen we nog niet inschatten welke gevolgen dit heeft voor de taken van gemeenten.

Financiën

Het financiële kader voor het beleidsplan wordt gevormd door de Programmabegroting 2020-2023 Heeze-Leende. Een belangrijk streven is dat we het sociaal domein betaalbaar houden. De uitwerking van de thema's en het aanpakken van vraagstukken zoals beschreven in de beleidsnota zijn nauw verbonden met het financiële kader waarbinnen we moeten opereren. Veel van de taken, en daarmee de benodigde middelen, liggen vast. De afhankelijkheid van, en het tekort aan rijksmiddelen voor het bekostigen van het sociaal domein, heeft invloed op lokale keuzes. De beperkte financiële middelen vragen om prioritering en creativiteit temeer omdat de afgelopen jaren de uitgaven in het sociaal domein zijn gestegen. We willen door slimme samenwerking de inzet van middelen combineren en zo de lasten spreiden.

Communicatie

In juni 2019 is in elke kern (Leenderstrip, Sterksel, Leende en Heeze) een bijeenkomst wonen-welzijn-zorg georganiseerd waar we met de inwoners en vrijwilligers- en belangenorganisaties in gesprek zijn gegaan om ideeën op te halen voor de nieuwe beleidsnota. We hebben waar mogelijk de input van deze participatiebijeenkomsten gebruikt. Tijdens de participatiebijeenkomsten zijn veel opmerkingen gemaakt over wonen en de ruimtelijke omgeving. Deze opmerkingen zijn waar mogelijk meegenomen in de in 2019 ontwikkelde Woonvisie Heeze-Leende en de in 2019/2020 op te stellen Omgevingsvisie. Tevens is er een bijeenkomst belegd met ketenpartners en heeft de gemeenteraad tijdens een Raadsinformatiebijeenkomst input geleverd voor de nieuwe beleidsnota Sociaal Domein.

Op 16 september hebben we de concept beleidsnota besproken met het college en op 30 september met de raad. Vervolgens is de concept beleidsnota besproken met de Adviesraad Sociaal Domein en het Sociaal Team. We hebben de gemaakte opmerkingen en aanvullingen waar mogelijk overgenomen.

In de bijlage 'Wijzigingen Beleidsnota Sociaal Domein 2020-2023 oktober 2019' wordt aangegeven welke (belangrijke) wijzigingen in de definitieve, bijgevoegde concept beleidsnota zijn aangebracht in vergelijking met de versie van de beleidsnota die is besproken met de gemeenteraad en de Adviesraad Sociaal Domein.

De concept beleidsnota Sociaal Domein 2020-2023 is van 16 oktober t/m 26 november 2019 voor inspraak aangeboden aan inwoners en belanghebbenden. Er zijn geen zienswijzen ingediend. Ook is de nota in deze periode voor advies aangeboden aan de Adviesraad Sociaal Domein en is er schriftelijk overleg gevoerd (OOGO) met de vier samenwerkingsverbanden passend onderwijs.

Als aparte bijlagen zijn bijgevoegd het advies van de Adviesraad Sociaal Domein en het advies van de 4 samenwerkingsverbanden passend onderwijs. In de bijlage Notitie gevoerd OOGO vindt u de reactie op het advies van de samenwerkingsverbanden passend onderwijs.

Na vaststelling van de beleidsnota door de gemeenteraad informeren we de Adviesraad Sociaal Domein, de samenwerkingsverbanden, inwoners en andere belanghebbenden. Verder vindt bekendmaking plaats via plaatselijke pers/website en publicatie van de beleidsnota in GVOP.

Voorstel

De beleidsnota Sociaal Domein 2020-2023 'Samen komen we verder' vaststellen.

Heeze-Leende, 10 december 2019

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN HEEZE-LEENDE,

wnd secretaris,

de burgemeester,

M.C.I. Smits

P.J.J. Verhoeven